

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

סג.

עין משפט
גר מצוה

(א) [לקמן סה: ג] צ"ק קג, א [לקמן סה: מגילה ס: ערכין לא, ד] מגילה ס: ערכין לא, ה [צ"ל אמר רבי יהודה, ו] [שבת טז: וס"ג] ו [ג"ח שפלה] אכל במס' ישנים לא כחז כלל הן ומשיכה דהכא עד סוף הדיבור, ר"מ,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא אמרי' וכי דמתנא לעיל כ"ל ומינה ר' חייא דלמך נמחק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ברית וכו' וי"ל דמדאורייתא, עיין לקמן דף סד ע"ב תוס' ד"ה ולא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה יש לו כו' הואל ואם כו, י"ב וי"ד הכמ"ס אכל הרחב"ד ושי"פ חולקס ומכחו דכמלה לא ק"י כלל וע' ח"מ ס"י קל"ט וס"י ר"ד ומש"ס:

דמסרנא מהניסין כווסיה. שאני רגיל לתוך משניות סתם רבי כברייתא סתם הוא. ודכוותיה אמר רבא בהגוזל בתרא (ב"ק דף ק"א:): **הגיע זמן חטין למכור**. שתיקרו ודרך אורחותיהן למוכרן מעתה: **יש לו מוסר**. ולא אמרינן דלאו כליסרו הכא לידו היכא דיש לו דוכי כהו האו מהשתא ואע"ג דלא משק' כי מוקרי כרשותיה מוקרי ולא הו' רבית [א] הואיל ואם בא לחזור קאי עלייהו בני שפרע. ומיהו היכא דאין לו לאו כליסרו הכא לידו הוא דהיכא דהייב ליה זחי פוסק ואע"ג שאין לו דיכול זה לקנותו במעות שקיבל דחטין מזוין לו הואיל ואלא השער אכל זה אין צידו במה יקנה ודמי לרבית: **ומאי לקח**. דקמתי במתני' לקח בהלוואתו שהיה נושא בו דינר זהב. ולי נראה דלא גרסינן ליה לפירוש משוכם הוא [ג] שנתלה בספר לפי שראה ברבי אושעיא נושא בתצירו מנה דשמעין מינה דאי הוה יחיב ליה השתא זחי אפילו אין לו נמי שרי בשבט מתניתין ופירשה בלוקח בהלוואתו ולא היא לא מצעי לשבושי מתניתין בהכי דר' אושעיא משום חטין קמאי נקיט ליה ולמימר דיש לו מותר אע"ג דלאו כליסרו הכא לידו וכי אין לו אסור הואיל ולא בא ליסרו לידו אכל מתניתין כי תנא אין לו גבי יין מנאה שמתמה הלוואה בא עליו שהיו כבר דמי החטין מלוה עליו אכל גבי חטין לא תנא ליסורא ואפילו אין לו שרי דליסרו בא לידו וספיר תני בה לקח: **מעמידין מלוה**. שיש לו על חצירו: **על גבי פירוס**. לפסוק עליהם פירות כשער של עכשיו כל ימות השנה: **ולא אמרינן לא כליסרו הכא לידו**. כדתי' (ב) רבי חייא דלמך לעיל אפי' יש לו אסור: **ושמע מינה והוא שיש לו**. אכל אין לו אין מעמידין מלוה אכל פוסקין על ידי נתינת מעות כדקמתי מתני' (לקמן דף עב:): **אלא השער פוסקין ואוקימנא מתני' כדתי' רבי אושעיא: ושמע מינה**. מדקמתי הגיע זמן חטין למכור שם לו החטין צדמיס בשער של עכשיו ציוק ופוסק יין כשער של עכשיו צול שמע מינה איתא לרבי ינאי דלמך פסק על

הפירות והגיע זמנו למכור ובה תבטו ואין לו מקבל הימנו הדמים כשער של עכשיו דמה לי מקבל הן עלמין ומה לי דמיהן: **עושיין אמנה בפירוס**. נותנין מעות באמנה כשער של עכשיו שיואל בשוק ע"מ לקבל פירות אפילו יוקירו חטין: **ואין עושיין אמנה**. לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים לכשיוקירו דכיון דזווי יחיב זוחו שקיל מחזו כרבייתא: **אם יש לו מוסר**. מהא דרבי אושעיא קא מותיב והכא דמים קא מקבל ששם עליו דמי החטין ומקבל היין ששור יותר ממה שנתן ומתחילה לא קנה יין ממנו והרי הוא כמקבל מעות דמי החטין: **בשמשך**. הימנו החטים מתחילה דדמי החטין דידיה קא מקבל דכרשותיה אייקור דמשעה שמשך כלתה לה תורת הלוואה וקיבל חובו וכן כדכילן: **שיחד לו קרן זויס**. ואשמעין דיחוד **אחד ברבים מוסר**. רבית שאינה על ידי הלוואה אלא ע"י מכר ופעמים שצאה לידו רבית כגון זו אם יוקרו הפירות ושלם דמים יש כאן רבית ואם לא ישלם דמים אלא פירות שפסק הוא עמו אין כאן רבית היינו כל אחד ברבית פעמים יש רבית ופעמים אין רבית שהרי אינו פוסק עמו ע"מ לשלם דמים אלא פירות: **ועשה שדהו מכר**. אם אין אני נותן לך מכאן עד יום פלוני הרי השדה שלך: **בזמן שהמוכר אוכל פירות**. בזמן הזמן מותר: **לוקח אוכל פירות אסור**. שמא לא יבא לידו מכר שיחזיר לו מעותיו ונמנא שבהלוואה היו אכלו חוה אוכל פירות ברבית: **בייתום בן זונתו**. מאי בינייהו. במאי קמיפלגי: **לד אחד**. כי האי גוונא שמא יבא לידו רבית שמא לא יבא כל הפדיה בא לידו רבית כל המכר אינו בא לידו רבית: **על מנא להחזיר**. דרבי יהודה גופיה לא שרי אלא ע"מ להחזיר שאם לא יהא מכר יחזיר לו פירות שאכל ואפילו הכי אסר ת"ק דבשעת אכילה קאכיל רבית ועבדיה לאיסור: **השתא דלמך רבי ינאי**. גבי פירוש הן ודמיהן שוין דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר דמה לי טוב אם הם מקבל יותר ממה שדמיהן מקבל:

דאמר רבי ינאי מה לי הן. החטין מה לי דמיהן כגון יין אם יש לו כך פי' רבינו שמואל ור"ל דוקא יין אכל מעות אסור ואין נראה לר"מ דבפרק הגוזל [ב"ק דף קג. וס' ד"ה התם] גבי רב כהנא זצ"ן כהנא לרב אשקול זחי אמר ליה אי כי מוצני אמרי כהנא דכהנא הוא שרי ואם לאו אסור רב לטעמיה דלמך אין עושיין אמנה צדמיס משמע דלרי ינאי שרי למשקל זחי:

בשמשך. ואפילו אכלן המוכר מותר לשלם חטים אחרים אם יוקירו ולא דמי לטאה בסאה דאסור (לעיל דף קג. סב.) משום דהתם הלוואה והכא זצ"ני (ג) ומשיכה דהכא לא הו"ל אלא לענין היתר פיסוק ולא לקנות ממנו: **צד אחד ברבית מותר**. ואע"ג דבשעת הפרעון הו' רבית כיון שבשעת הפסק הו' כל אחד של היתר שרי ואי"ל א"כ סאה בסאה נמי יהא מותר ללות לרבי יהודה דלד אחד הוא דשמא לא יוקירו דבהלוואה נמי שרי רבי יהודה כל אחד ברבית כדלמרינן לקמן (דף סה:): **גבי משקן לו צית משקן לו שדה הא דלא כר' יהודה** ויש לומר דלא חשיב כל אחד ברבית אלא דבר שיש ציד מלוה או ציד לזה לעשות כל אחד שלא יהא רבית ולא דמי לטאה בסאה שחלו בשער וע"כ יהא רבית אם יוקירו: **רבית ע"י מנת להחזיר איבא** בינייהו. ואם תאמר מאי טעמא דרבנן דאסרי דלזיה רבית הוא זה והלא כשיבא לפדות מנכה לו מחילה פירות שאכל וי"ל ודאי אם הוא עושה כן לא הו' רבית אלא מזכיריו לפרוע מחילה הכל קודם שינכה לו כלום ואם לא יוכל לפרוע לו הכל תהא משוקעת צידו ואם תאמר דתנן בערכין (דף קג. וס' ד"ה והתני) המוכר צית בצמתי עמי חומה גואל מיד וגואל עד שנים עשר חדש הרי זו כמו רבית ואינו רבית ופריך בגמ' והתניא רבית גמורה היא אלא התורה המירה ומשני הא ר' יהודה והא רבנן והשתא לרבא דלכולי עלמא כל אחד ברבית אסור היכי משני וי"ש לומר דמדאורייתא מודה רבא דכלל דאחד ברבית פלגי אכל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן כדמוכח בעובדא דמיתי לכך מוקי רבא דליירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף ס: וס' ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני סבר לה כרבי יהודה דלמך כל אחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר צו: ופוסקין

יב א מיי פ"י מהל' מלוה ולה ה' ו סמג לאוין קג טושי"ע י"ד ס' קסג סע"א וסע"ב: **ב ב טושי"ע י"ד ס' קעה** סע"א ו: **כא ג מיי פ"ו מהל' מלוה ה' ד סמג** לאוין קג טושי"ע י"ד ס' קסד סע"א וסע"ב: **כב ד טושי"ע י"ד ס' קעד סע"א ה וכו"ל:**

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמסקן לו שדהו על אוחו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מיכן ועד שלש שנים הרי הוא שלך (נדרין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותו שנים, מותר, לוקח אוכל פירות אסור. שמא יגאלנה בתוך שלש ומנאל שאכלס ברבית (טו). צד אחד רבית ואם לא לא יהא רבית (טו).

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

א) [שבת סג: פ"ה כט:]
כמויות נג: ב"ק פג,
ב) מהרי"מ, א) [עין מוס'
ב"ב עמ. ד"ה אלג], ד) [דף
עב: א], ט) [לקמן עב:].

גליון הש"ס

גב' ואי לאו מתנה
בעלמא. עיין ב"ב דף עח
ע"ה מוס' ד"ה אלג:

מוסף רש"י

שקילא טיבותך
ושדייא אחיורי. נטולה
טובתך ומוטלת על הקוים
(שבת טו: ביצה כט: ב"ק צג.)
על החמלים (כמויות ג:).

וּפּוֹסְקִין עַל שַׁעַר שְׂבֻשׁוֹק אַע"פ שֵׁאִין לוֹ. פ"ה וא"ת מתני'
היא יאל השער פוסקין איכא למ"ד אין פוסקין על
שער שצוק ומוקי לה למתני' צאלצאי וארבי ולא היה לו לפרש
כן דלפילו לר' יוחנן דאמר לקמן אין פוסקין על שער שצוק
מודה ללא צעין תרעא דמשך כולי
האי כמו אלצאי וארבי ולא צעי
אלא כדורמוס ולא אמר ר' יוחנן
דאין פוסקין אללא צוק של עיירות
וא"ת והיכי שמעינן מר' ינאי דפוסק
על שוק של עיירות ולא צעין דורמוס
וי"ל דהכי דייק מדאמר רבי ינאי מה
לי הן מה לי דמיהן ויכול לפרוע לו
דמים כמו שיכול לפרוע לו חטין
משום דמן החטין יכול למצוא דמים
ה"ג פוסקין אפילו על שוק של
עיירות דיותר יודמן לבעל המעות
לקנות חטין אפי' צוק של עיירות
ממה שידמן לבעל חטין למכור אפילו
צוק של אלצאי וארבי:

וְאִמְרַן לִיהִיבנָא דְךָ חֲמִשָּׁה
בְּזוּזָא. פ"י לזמן פלוני
איתנהו שרי ליתנהו אסור אלל ד'
צוחא שרי לפסוק כיון שכן השער
דפוסקין על שער שצוק וא"ת אמאי
אסור לפסוק חמשה צוחא מאי שנא
מטרשא דרב נחמן גופיה אמר לקמן
(דף קה.) טרשא שרי למכור סחורה
בהמתנה ציותר מדמיה ובלבד שלא
יפרש גלון אס מעכשיו צפחות וי"ל
כיון דאולי הכא ד' צוחא הוה כאליו
פירש אס מעכשיו צפחות ואס לזמן
פלוני ציותר ולפי ז' לא שרי ר"ג
לקמן טרשא אללא בדבר שאין שומתו
ידועה כגון פרה או טלית אלל פירות
אס יאל השער אסור לעשות מהן
טרשא: **בְּהֵן דְּהִיבָא בְּעַד שִׁיבָא**
בְּנֵי דְּמֵי קַב"ס. וא"ת והא רב נחמן
פסק לקמן צשיליה פירקין (דף עה.)
כהלל דלשר עד שיצא בני וי"ל
דודאי דרך הלוואה אסור אפילו סאה
צסאה אלל דרך מקח וממכר כי
הכא שרי אפי' ה' צארבע דאי לאו
הכי תקשה דלפילו רבנן לקמן לא
שרו אללא סאה צסאה אלל סאה
צסאתים לא אללא כדפרישית דדרך
מקח וממכר שרי טפי חמש צארבע
מדריך הלוואה אפילו סאה צסאה דהכי
שרי לכ"ע וא"ת דטפי ה"ל לאתויי
הכא דפוסק על הגדיש דדמיא טפי
דהוי מקח וממכר וי"ל דפוסק עמו
על הגדיש לא שריין אללא לפסוק עמו
צשער לקויות אלל לפסוק שוי שיתא
צחמשא לא כיון דלכתי לית ליה
צעדיין צריך תיקון ואי מוזיל גביה
כולי האי מחזי כאלגר נטר אלל כשיש לו מוזמן צעין אללא שמחוסר
ציאת בנו או הצאת מפתח מותר אפילו שוי חמשא צארבע וה"ק
נעשה כעד שיצא בני ושרי הכא לכ"ע כדשרי התם לרבנן:
צעישורייחא

מה לי דמיהן מה לי הן גמי אמרינן ר'. צחללת התנאי נמי
משילא השער פוסק עמו ואע"פ שאין פירות צידו ובלבד שיתן
לו זה מעות דכי היכי דאס היו דמי המעות הללו צידו והיינו
הפירות הוי מותר הכי נמי כי הוה המעות צידו מותר שהמעות
ודמיהן שוין דמה לי טוב אס היו
החטין שהס דמים למעות הללו צידו
מעכשיו שהס עלמן צידו אף הוא
יכול ליקח צהן פירות ומן הטעם הזה
פוסקין על סמך שער שצוק והוא
שער היואל על ידי חמרין המציאין
צצואה לשוק צכרכים ואע"פ שאין
פירות לזה. וא"ת משנתנו היא זו
(לקמן דף עב:) יאל השער פוסקין
איכא למ"ד לקמן"י אין פוסקין על
שער שצוק ומוקי למתניתין צאלצאי
וארבי דמתניתין לאו שער שצוק
מן אללא יאל השער סתמא. הא
דמפיך ליטנא ונקט למימר מה לי
דמיהן מה לי הן משום צשעת פרעון
הוה המעות שמשלס לו דמי הפירות
ושייך למימר מה טוב הן מדמיהן
כי היכי דהן שרו דמיהן נמי שרו
וצשעת הפיסוק נותן לו זה מעות
לקבל חטין צדמי המעות ומיקרו
הפירות דמיהן של מעות ושייך למימר
מה טוב דמיהן של מעות מהן כי
היכי דדמיהן שרו אס היו הפירות
צידו הן נמי כי הוה הן צידו שרי.
קצרו של דבר לשון הפסקה נמשך
אלל לוקח לשון הפרעון נמשך אחר
המוכר גצי תנאי ראשון פוסק ונתן
לו דמים לקבל כנגדן חטין הלכך
החטין קרוין דמים אלל לוקח דמי
מעמיו וגצי פרעון המעות שזה
פורע הוה דמי החטין שזה חייב לו:
אין לו אסור. צהא דרבי אשעילא:
היני ושילי. מקומות הן שהיו סמוכין
לפומצדיתא שהיו רצה ורצ יוסף
יושבין צה. כלומר צכל מקום הוא
מואל צציבותיו צדמים הללו: חטי
דקדמי צאלצאי. צתמיה. וכי אס
הנחמי חטין שלי צאלצאי כלום היו
גשמים יורדין עליהן שיהו לומחות
צהן צמחין להתקלקל. ליטנא אחרינא
דקדמי לשון חממות כמו (ישעיה סד)
כקדח אש: והא צעי למיחצו וזוי
לפפסירא. היכי אמרינן מאי אהני
לפסוק על שער שצוק והא אהני
דצעי למיחצו וזוי לפפסירא סרסור
שמצקש למוכרי חטין נמאל משתכר
וזוי צהקדמת המעות: ומשני דיהיב
צריך הלווקח ליתן למוכר דמי הסרסור:
רב אשי אמר. לא צריך וזוי דליניש
עצדי ליה ספסירות החמרין הולכין

מה לי הן ומה לי דמיהן אמרינן מה לי דמיהן
ומה לי הן גמי אמרינן ופוסקין על שער
שבשוק ואע"פ שאין לו איתביה רב פפא
ורב הונא בריה דרב יהושע לרבא כולם אם
יש לו מותר אם אין לו אסור אמר להו צהתם
הלואה הכא זביני רבה ורב יוסף דאמרי
תרוייהו מאי טעמא אמרו רבנן פוסקין על
שער שבשוק ואע"פ שאין לו דאמר ליה
שקילא טיבותך ושדייא אחיורי מאי אהני
לי אי הווי לי וזוי בידי הוה מזבנינא בהיני
ובשילי בזולא אמר ליה אביי לרב יוסף אללא
מעתה מותר ללות סאה בסאה משום דמצי
א"ל שקילא טיבותך ושדייא אחיורי דאמר
ליה חטי דקדחי באכלבאי א"ל התם הלואה
הכא זביני אמר ליה אדא בר אבא לרבא
והא בעי למיתב וזוי לספסירא א"ל ידקא
יהיב ליה גמי רב אשי אמר וזוי דאיניש אינהו
עבדי ליה ספסירותיה: רבה ורב יוסף דאמרי
תרוייהו יהאי מאן דיהיב וזוי אתרעא חריפא
צריך לאתחזווי לבי דרי למאי אי למקנא הא
לא קני אי לקבולי עליה מי שפרע כי לא
מיתחזי גמי מקבל עליה מי שפרע הלעולם
לקבולי עליה מי שפרע ומאן דיהיב וזוי
אתרעא א[חריפא] לבי תרי תלתא יהיב אי
מיתחזי ליה סמכא דעתיה ואי לא אמר ליה
אמינא דאשכחת פירי דשפירי מדידי ושקלת
אמר רב אשי השתא דאמרת משום מסמך
דעתא ואפילו אשכחיה בשוקא וא"ל סמכא
דעתיה: אמר רב נחמן יכללא דרבייתא כל
אגר נטר ליה אסור ואמר רב נחמן יהאי
מאן דיהיב וזוי לקיראה וקא אזלי ד' ד'
וא"ל יהיבנא לך ה' ה' איתנהו גביה שרי
ליתנהו גביה אסור פשיטא לא צריכא דאית
ליה אשראי במתא מהו דתימא כיון דאית
ליה אשראי במתא כעד שיבא בני או עד
שאמצא מפתח דמי קמ"ל כיון דמחסרי
גוביינא כמאן דליתנהו דמי: ואמר רב
נחמן יהאי מאן דאזויף פשיטי מחבריה
ואשכח ביה מופיינא אי בכדי שהדעת טועה
מיחייב לאהדוריה ליה. ואי לאו מתנה
בעלמא הוא דיהיב ליה היכי דמי בכדי
שהדעת טועה אמר רב אחא בריה דרב יוסף
בעישורייחא

אלל צעל המעות להוליך לו צצואה: **האי מאן דיהיב וזוי אתרעא**
חריפא. הפוסק על הפירות עד שלא יאל השער הצרור אללא שער
הצכיר שהוא סמוך לקציר שהלקויות מוכרין צזולא זה סאה וזה
סאתים ותנן מתני' (לקמן דף עב:) דאס יש לו מותר לפסוק ואע"פ שלא
שער צהקדמת המעות: ומשני דיהיב
צריך הלווקח ליתן למוכר דמי הסרסור:
רב אשי אמר. לא צריך וזוי דליניש
עצדי ליה ספסירות החמרין הולכין

אלל צעל המעות להוליך לו צצואה: **האי מאן דיהיב וזוי אתרעא**
חריפא. הפוסק על הפירות עד שלא יאל השער הצרור אללא שער
הצכיר שהוא סמוך לקציר שהלקויות מוכרין צזולא זה סאה וזה
סאתים ותנן מתני' (לקמן דף עב:) דאס יש לו מותר לפסוק ואע"פ שלא
שער צהקדמת המעות: ומשני דיהיב
צריך הלווקח ליתן למוכר דמי הסרסור:
רב אשי אמר. לא צריך וזוי דליניש
עצדי ליה ספסירות החמרין הולכין

אלל צעל המעות להוליך לו צצואה: **האי מאן דיהיב וזוי אתרעא**
חריפא. הפוסק על הפירות עד שלא יאל השער הצרור אללא שער
הצכיר שהוא סמוך לקציר שהלקויות מוכרין צזולא זה סאה וזה
סאתים ותנן מתני' (לקמן דף עב:) דאס יש לו מותר לפסוק ואע"פ שלא
שער צהקדמת המעות: ומשני דיהיב
צריך הלווקח ליתן למוכר דמי הסרסור:
רב אשי אמר. לא צריך וזוי דליניש
עצדי ליה ספסירות החמרין הולכין